

komplicerat eftersom man måste bygga upp nya typer av institutioner och regelsystem för att säkra en effektiv marknad.

Japan har levt under krisens tecken

under hela 1990-talet. Författarna hävdar att den akuta krisen i Asien därför är av begränsat intresse för Japan. Japan har enligt detta synsätt redan i hög utsträckning gått igenom

sitt reningsbad. Landet och framför allt dess industri skulle därmed nu ha en inneboende styrka som kommer att visa sig när dammet lagt sig. Vi får väl se.

CECILIA KINDSTRAND:

Historiskt om Kennedy

I oktober 1962 inträffade vad som i efterhand har beskrivits som den händelse som varit närmast att förorsaka tredje världskriget. Under dessa tretton dagar, mera kända som Kubakrisen, balanserade USA och Sovjet på gränsen mot vad som skulle kunnat bli ett kärnvapenkrig. Händelsen var den mest akuta och direkta konfrontationen mellan USA och Sovjet.

Boken *The Kennedy Tapes* består till största delen av de avskrifter av hemliga bandupptagningar som gjordes under president Kennedy's sammanträden med sina rådgivare i ovala rummet under de knappa två veckor som det tog att lösa problemet med de sovjetiska baserna på Kuba.

Den amerikanska administrationen hade redan tidigare gjort klart att man inte skulle komma att acceptera sovjetisk närvaro i sitt närområde, inte heller skulle man acceptera att aggressioner mot USA förekom i Latinamerika. Därför var det en mycket beslutsam president som den 16 oktober 1962 sammankallade sina rådgivare för att hitta en lösning på det sovjetiska hotet på Kuba.

Sovjet hade vid ett upprepat antal tillfällen försäkrat USA om att ligga lågt och inte ändra den befintliga maktstrukturen. Den sovjetiska utrikesministern Andrei Gromyko meddelade Kennedy under ett möte i början av krisen att Sovjet inte skulle agera förrän möjligtvis efter det amerikanska valet i november 1962. Efter

valet, menade Gromyko, att det skulle bli nödvändigt att göra upp om situationen i Berlin. Han liknade den amerikanska närvaron i Berlin vid en ruttan tand som måste ryckas bort. Gromyko klagade även på USAs aggressioner mot Kuba och syftade på Grisbukten ett par år tidigare. Kennedy och Krustjev hade mötts i Wien. Och dessa möten färgade Kennedys bild av den sovjetiska ledaren. Enligt den brittiske premiärministern Harold Macmillan var presidenten fullkomligt överväldigad av den sovjetiska ledarens hänsynslöshet och barbari. Kennedys avsmak för Krustjev lyser igenom många av diskussionerna och så gör även hans personliga syn på det hot som kommunisterna utgjorde mot säkerheten i Europa.

Kennedy och hans rådgivare hade initialt inställningen att detta problem löses enklast genom militära medel. Antingen genom en invasion eller ge-

The Kennedy Tapes, Ernest R. May och Philip R. Zelikow, 1997.

nom ett snabbt genomfört luftangrepp mot baserna. Det var först efter ett par dagar man började väga in möjligheten att faktiskt nå en lösning med hjälp av diplomati. Denna insikt kom i samband med att läget i övrigt analyserades. Det var inte bara USA som var hotat. Bland annat var Västberlin och Iran viktiga faktorer i beslutsprocessen. Kennedy hade under inga omständigheter för avsikt att låta kommunisterna få en anledning till att roffa åt sig den fria delen av Berlin, vilket var uppenbart för Kennedy att Chrusjtjev skulle göra om USA gav sig på Kuba.

Sammanlagt är det 23 timmar bandupptagningar som ligger till grund för denna bok som är sammanställda av Harvardprofessorerna Ernest R. May och Philip R. Zelikow. Att utgångspunkten är dessa bandupptagningar gör den oerhört intressant. *The Kennedy Tapes* är inte någons tolkning av historien utan en historisk förstahandskälla. Boken presenterar inga nya fakta, processen är tidigare känd, däremot skapar den en bild av hur processen gick till dag för dag och hur självklart det var för USAs ledning att inte låta kommunismen breda ut sig på be-

kostnad av friheten. Boken borde särskilt läsas och uppmärksammas i Sverige, som i decennier levt med en mediabild och allmän föreställning att båda supermakterna var lika goda kålsupare. Ofta har det till och med hävdats att Sovjet utgjorde den "fredligare" delen av duon medan USAs kapitalism hotade det "civiliserade" Europa. Ingenting kan vara mer fel. USA var under kalla kriget den fria världens främsta väktare mot kommunismen och det förtyck som följde i dess spår.